

Bölüm 22

ARTUKLU MELİK İSA DÖNEMİ

M.S. 1376-1406 Artuklu Melik İsa Bin Muzaffer Davut Bin El –Melik es Salih Döneminde Mardin

Melik Davud'un ölümü üzerine yerine Melik İsa geçti. Mardin Kalesi yakında "Zinciriye" adıyla şöhret bulan Medreseyle birlikte cami yaptırdı¹.

Zinciriye Medresesi'nin kapısındaki arapça kitabe şudur; "Rahman ve Rahim olan Allah adıyla... Rabbim! Bana, anama ve babama lütfettiğini nimete şükretmemi gönlüne esinle. Senin hoşnut olacağın bir salih amel (güzel iş) yapmamı bana ilham et. Rahmetinle beni iyi kullarının arasına dâhil et (Naml: 19). Ezelden var olan Allah'ı; her türlü kusur ve ayıp ve eksiklerden tenzih ederim. Sen O'nun doğru yolu gösteren bir hidayet rehber ve dost olarak bulunsun. Kadir olan Rabbin tarafına arzu ve istekle yönelerek, O'nun cömertliğine inan ve güven. Çok büyük sevap vereceğini de, ümit et. Çokça olan rızasını isteyerek, O işiten ve bilene tevekkül et. Hâlbuki fakir olan O'nun bu kulu, Allah'ın rahmetine muhtaçtır. Bu zayıf, hakir (itibarsız) ve muhtaç olunan, doygun ve zengin olana... Bu yoksul olan (Melik)'den gani oluna. İsa bin Davud bin Salih Gazi-el Rtuki şunu vakfetti ve ebediyen vakıf haline getirdi. Tüm övgüler Allah'adır."

Melik İsa Ali Bin Alemüddin oğlu Hacı Feyyazı da vezir yaptı.

Karakoyunlu Kara Mahammed Mardin üzerine yürüdü ve Artuklu Ordusu'nu yendi. Melik İsa ve veziri esir düştü. Vezir Hacı Feyyaz H.786 (M.1384) bir yıl sonra esaretten kurtuldu. Hacı Feyyaz b.Emir günümüzde Mardin'de halen hamam olarak hizmet veren Emir

¹ Mardin Artuklu Melikleri Tarihi Kitap Ferdi Naşir Ali Emiri Hazırlayan Y.Metin Yardımcı –Editör İbrahim Özçoşar Hükeyin H.Güneş İstanbul -2006 Imak Ofset Basım Yayın.San.Tic.Ltd.Şti s.40

hamamının sahibidir.²

1401 yılında Timur, tekrar gelip Dunaysır'da (Nusaybin) ovaya çadır kurdu. Mardin'i almak istedi. Bir söylentiye göre oğlu Uluğ Beyin doğduğunun müjdelenmesi üzerine Mardin'de ayrıldı. Bölgede bulunduğu sıralarda birçok yıkım ve yağmaların yapıldığını Süryani kaynaklarda görmekteyiz Mardin Deyrülzafaran Kilisesi ve Midyatta bulunan Mor Gabriel Manastırında bulunan altınları almak için bu kiliselerde büyük tahribatlar yaptığı yönündedir. Ancak bu dönemde Artuklu yönetimi altında olduklarını gözden ırak tuttuğu gibi Timur kendisi gibi Türklere telefisi mümkün olmayan zarar verdiğini görmezden gelmeye devam etmesi hoş değil. Timur Mardin'den ayrıldıktan sonra Osmanlı padişahlarından Yıldırım Beyazıt ile bilinen Ankara savaşı'nı yaptı.

Melik İsa, babası gibi âdil ve merhametli idi. Karakoyunlular ile Artuklular arasında sık sık savaşlar olurdu, Melik İsa 1384 (H. 786) senesinde yine Karakoyunlu hükümdarı Kara Mehmed'in saldırısına uğrayarak mağlup oldu.

Kara Mehmet Melik İsa'nın kız kardeşi ile evlenme şartı ile Artuklu hükümdarı ile barış anlaşması imzaladı.³ Melik İsa Akkoyunlu'nun tehlike ve tehdidine karşı, Kara Koyunlularla iyi ve dostane ilişkiler içinde bulunmaktaydı. Emir Timur'un ölümünden sonra bölgede bulunan ve dağınık halde Şam ve Suriye'de yaşayan Türkmenleri etrafında toplayan Kara Yusuf 1405 yılında Mardin'e geldiğinde büyük bir sevinçle karşılanmış ve ağırlanmıştır. Musul istikametine gitmekte olan Kara Yusuf Hamile Eşini Zinciriye Medresesi'nde bıraktı. Zinciriye Medresesi'nde dünyaya gelen Cihangir daha sonra Karakoyunlu Hükümdarı oldu.⁴

² Artuklu Yayınları Batık Hazine "Mardin Halk Kültürü " Şekip YURTTAŞER)ISBN 978-605-9827+21-8 S.20

³ Atatürk Kültür Dil ve Tahir Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları xiv Dizi Yüzyılda Mardin Sancağı Nejat Göynüç s.11

⁴ Mardin Artuklu Melikleri Tarihi Kitap Ferdi Naşir Ali Emiri Hazırlayan Y.Metin Yardımcı –Editör İbrahim Özcoşar Hükeyin H.Güneş İstanbul -2006 Imak Ofset Basım Yayın.San.Tic.Ltd.Şti s.40

Bir süre sonra Tîmûr Hân'ın Tebriz'i ele geçirmesiyle Melik Îsâ, Mısır Sultan'ına bağlılığını bildirdi. Sultan Berkuk buna karşılık 1385 (H. 787) senesinde, Melik İsa'ya hil'at gönderdi. Tîmûr Hân'ın ordularıyla Güneydoğu Anadolu üzerine yürümesi ve zaferler kazanarak Mardin'e yaklaşması üzerine Melik Îsâ, onun tabiiyetine girmeyi kabul etti. Fakat iki ordu askerleri arasında küçük çarpışmalar oldu.

M.S 1401 yılında Timur aradan yedi sene geçtikten sonra Mardin'in yarısını yakıp yıktı. M.S 1406 yılında Sultan İsa ve Veziri Hacı Feyyaz yakalanıp şehit edilmiştir.⁵

Sultan İsa 1406 yılında Diyarbakır Emiri ve aynı zamanda kız kardeşi Ümmülhayı'nın kayınbabası olan Akkoyunlu Kara Osman Beğ ile yaptığı savaşta şehit oldu. Cenazesi Mardin'e getirilerek Mardin Zinciriye Medresesine defnedildi. Yerine amcasının oğlu Şehabeddin Ahmet geçti. ⁶ 1385'te yaptırılan **Zinciriye Medresesi** (Sultan İsa Medresesi), dilimli kubbeleri ve anıtsal giriş kapısı ile Mardin'deki yapıların en görkemlilerinden biri. Bir kale görünümü sergileyen yapı, Osmanlı Devleti'nin son zamanında hapisane olarak kullanılırken, Cumhuriyet döneminde öğrenci yurdu görevi ifa etmiş günümüzde restore edilerek sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlendiği bir merkez görevi görmektedir.

⁵ Mardin Artuklu Melikleri Tarihi Kitap Ferdi Naşir Ali Emiri Hazırlayan Y.Metin Yardımcı –Editör İbrahim Özcoşar Hükeyin H.Güneş İstanbul -2006 Imak Ofset Basım Yayın.San.Tic.Ltd.Şti s.43

⁶ Artuklu Yayınları Batık Hazine "Mardin Halk Kültürü " Şekip YURTTAŞER ISBN 978-605-9827-21-8 S.20

Çocukluğumda oynadığım bu medreseye ait eyvan ve eve su taşıdığım çeşme. Mayıs 2018 tarihinde ziyaretimden anı.

Mayıs 2018 ziyaretimde Sultan İsa' ya dua ve teşekkürlerimi sundum.